

kendte Maaneder. Men som Landbruget har udviklet sig i den sidste Menneskealder, har man ganske forladt denne Metode, Landbruget er blevet en Industri, det gælder saavel det store som det lille Landbrug. Naar Høsten er endt, ser man Tærskværkerne fare omkring over Landet, saa at sigé al Sæd bliver optærsket og sendt til Købmanden for at blive enten solgt eller ombyttet med Foder til Fremskaffelse af dyriske Produkter. Saaledes er det faktiske Forhold, og derfor er det ogsaa sandt og rigtigt, at som disse Forhold nu en Gang er i Praksis, har Landboerne ikke kunnet opnaa en Pris for deres Produkter, som staar blot nogenlunde i Forhold til de høje Kapitelstakster, vi har. Man maa huske paa, at Priserne straks efter Høstens Slutning ikke var tilnærmelsesvis saa høje, som de har været i de to sidste Maaneder, og det er før disse to Maaneder, Produkterne er solgte. Jeg har derfor haft Øjet aabent for, at man ved at forde Afgiften erlagt efter disse Kapitelstakster i Virkeligheden vil komme til at begaa om ikke en Uret — det kan der ikke være Tale om, idet det drejer sig om en kontraktlig Ydelse — saa dog en Ubilighed, som det var ønskeligt at finde en Udvej til at komme udenom.

Da Regeringens Lovforslag fremkom, stod det mig ganske klart, at den deri foreslaaede Udvej til at bøde paa Forholdene kunde man absolut ikke gaa ind paa, det vilde efter min Mening være en fuldkommen retsstridig Ordning. Der er vist ingen, som tvivler om, at Lovgivningsmagten har Ret, ogsaa juridisk Ret, til at forandre Forholdene med Hensyn til den Maade, paa hvilken Kapitelstaksten ansættes, og den Ordning, som er foreslaaet i Ændringsforslaget til det foreliggende Lovforslag, er jo en Ordning for Fremtiden, en Ordning, som gælder ikke alene for dette Aar, men for al Fremtid, og det er under denne Forudsætning, at vi fra vor Side vil kunne acceptere den. Man forudsætter, at der hverken til næste Aar eller næste Aar igen vil blive Tale om en ny Forandring paa dette Omraade, man betragter den Ordning, man gaar ind paa, som endelig. Men hvad der nok kan rejse nogen Tvivl om, er, hvorvidt det er berettiget at lade denne Lov faa tilbagevirkende Kraft for Aaret 1914. Jeg maa i høj Grad beklage, at Regeringen har fremsat sit Lovforslag saa sent, at man allerede har fastsat Kapitelstaksten; thi selv om Regeringen ad administrativ Vej har annulleret de fastsatte Kapitelstakster,

vil det ikke kunne nægtes, at disse er fastsatte, og dette bevirker, at der rejser sig en meget stærk Tvivl om, hvorvidt det overhovedet juridisk kan forsvares at give Lovforslaget den Karakter, som det nu faar derved, at man giver det tilbagevirkende Kraft. Jeg har i saa Henseende meget stærke Tvivl, og jeg er endnu ikke overbevist om, at en retlig Forfølgning af Sager, som vil blive afgjort efter denne Lov, altsaa angaaende Afgifter, som skal betales efter denne Lov, vil faa det Udfald, som man i al Almindelighed her i Rigsdagen er tilbøjelig til at tro. Det er altsaa med store Betæneligheder, jeg har kunnet slutte mig til det foreliggende Lovforslag; men paa den anden Side forekommer det mig, at Situationen er saa ekstraordinær, at jeg for mit Vedkommende har kunnet bortlægge disse Betæneligheder, idet jeg mener, at Regeringen maa tage det fulde Ansvar for, hvorvidt et Lovforslag som dette er foreneligt med Grundloven.

De enkelte Ændringer skal jeg ikke beskæftige mig med, men i den Betænkning, der er afgivet af den af Regeringen nedsatte Kommission, som bestod af 5 Jurister, findes der et Par Bemærkninger, jeg kunde have Lyst til at opholde mig lidt ved. Denne Kommission gaar paa ethvert Punkt absolut mod Regeringens Lovforslag. Den udtaler blandt andet: „Udvalget kan imidlertid ikke erkende, at denne Indvending er berettiget“ — der er Tale her om, at Prisen paa dyriske Produkter er steget i samme Forhold, som Kornpriserne er steget — „thi Priserne paa dyriske Produkter maa gennemsnitlig staa i Forhold til Prisen paa det til deres Fremstilling opfodrede Korn. En høj Kornpris vil derfor altid medføre en højere Pris paa dyriske Produkter“. Det kan kun Jurister skrive. Det er saa uhyre forkert, at der ikke er een dansk Landmand, der vil underskrive paa det. De to Ting har ikke Spor af Sammenhæng med hinanden; det har de Herrer Jurister absolut Uret i. Forholdet er faktisk i Aar og har mange Gange før været det, at Prisen paa de dyriske Produkter har staaet i absolut Misforhold til den Pris, vi har haft paa Kornet, saa det Argument gælder til Wandsbeck. Den samme Kommission udtaler sig om den juridiske Side af Sagen, og i saa Henseende mener jeg, at man kan tillægge Udtalelsen stor Betydning. Angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt den Maade at løse hele dette Spørgsmaal paa, som Regeringen har foreslaaet, er lov-